

Elza Kastl Obereigner (1884–1973)

Elza Kastl se je rodila v Ljubljani častniku Karlu Kastlu in trgovki Frančiški, rojeni Peterka. Njen oče Karl Kastl je bil za vojaške zasluge povišan v plemiški stan, bil pa je tudi amaterski slikar in je spodbujal hčerino zanimanje za umetnost. Ob rednem šolanju se je slikanja učila pri avstrijskem slikarju Heinrichu Wettachu (1858–1929), ki je v Ljubljani imel svojo slikarsko šolo, osnov modeliranja pa pri češkem rezbarju Celestinu Misu (1863–1918), ki je učil na ljubljanski državni obrtni šoli. Leta 1901 je izdelala alegorični kip *Dobrodelnost*, ki je vrsto let krasil sejno dvorano Kranjske hranilnice. V letih 1905–1906 je študirala na dunajski ženski akademiji (*Wiener Frauenakademie*), kajti vpis na likovno akademijo za dekleta v tem času še ni bil mogoč. Med njenimi učitelji sta bila češki slikar Hans Tichy in Adalbert Seligmann za slikarstvo ter Richard Kauffungen za kiparstvo. V letih 1906–1907 je v Firencah obiskovala zasebno slikarsko šolo italijanskega slikarja Edoarda Gellija (1853–1933), kjer se je učila portretnega slikarstva.

Umetnica se je javnosti predstavila že leta 1901, ko je bila stara komaj sedemnajst let. Vse do poroke se je največ posvečala kiparstvu, kar je bila za dekle nenavadna izbira. Razstavljala je tudi na II. slovenski umetniški razstavi (1902), nato leta 1907 in v naslednjih letih v Kazini. Bila je članica tako slovenskega kot tudi nemškega umetniškega društva v Ljubljani. Kmalu po koncu študija je začela prejemati različna cerkvena naročila. S starši in sestro je med letoma 1909 in 1910 potovala po Nemčiji, obiskala je tudi Benetke, Bohinj, Prago, Brno in Dunaj. Leta 1911 se je poročila s stotnikom Henrikom Obereignerjem in se preselila v Celovec. Hči Elisabeth Charlotte se je rodila 1913, sin Georg pa 1914, vendar je kmalu umrl. Tudi mož je bil še isto leto razglašen za pogrešanega in Elza se je s hčerko vrnila v rojstno hišo svojih staršev v Ljubljano. Tja se je vrnila tudi ovdovela Elzina sestra Frida s hčerko Friederike.

Elza se je pozneje posvečala slikanju in predvsem miniaturam, kiparstvo pa je opustila. Veljala je za zadnjo miniaturistko. Leta 1965 je bil izbor njenih miniatur predstavljen na razstavi *Portretne miniature* v Narodnem muzeju. Njena umetnost se je vseskozi zazirala v olepšano preteklost, a je bila Elza Karl Obereigner med tistimi prvimi ustvarjalkami, ki so v prevladujoče moško okolje umetnosti prispevale ženski glas. Bila je sodobnica pisateljice in svetovne popotnice Alme Karlin, slikarke Ivane Kobilca, pisateljice Zofke Kvedrove, oblikovalke Helene Vurnik in pesnice Lily Novy (ki je bila družinska prijateljica; Elza je portretirala njeni hčerki). Njen kiparski opus je bil prvič celostno predstavljan javnosti leta 2018 v Mestnem muzeju v Ljubljani. Ob razstavi je izšel tudi katalog s spremno študijo kustosinje Barbare Savenc.